

Dự án Cải thiện an toàn lao động trên biển 2026

do Hiệp hội Cá ngừ Việt Nam triển khai với sự hỗ trợ từ Quỹ International Fund for Fishing Safety, nhằm góp phần nâng cao an toàn lao động cho ngư dân khai thác cá ngừ tại Việt Nam.

Về chúng tôi

Hiệp hội Cá ngừ Việt Nam (VINATUNA) là tổ chức xã hội – nghề nghiệp, đại diện cho ngành cá ngừ Việt Nam. Trong nhiều năm qua, VINATUNA đã và đang triển khai các Dự án, hoạt động cải thiện nghề cá (FIP, MSC), thúc đẩy hợp tác công tư giữa các bên trong chuỗi cá ngừ, hướng tới mục tiêu phát triển ngành cá ngừ hiện đại, bền vững, có trách nhiệm.

vinatuna.org.vn

THÔNG TIN LIÊN HỆ

0583.502.585

09 Nguyễn Đình Chiểu,
Bắc Nha Trang, Khánh Hòa

hiephocanguvietnam@gmail.com

SỔ TAY

AN TOÀN - ỨNG PHÓ KHẨN CẤP

Dự án Cải thiện an toàn lao động trên biển

Hiệp hội Cá ngừ Việt Nam - 2026

Giới thiệu

Sổ tay này là sản phẩm của Dự án Cải thiện an toàn lao động trên biển 2026, do Hiệp hội Cá ngừ Việt Nam triển khai với sự tài trợ của Quỹ International Fund for Fishing Safety.

Sổ tay cung cấp những kiến thức cơ bản về an toàn cho người và tàu cá, quy trình ứng phó một số tình huống khẩn cấp trên biển. Mong rằng sổ tay sẽ đồng hành cùng bà con trong mỗi chuyến vươn khơi an toàn, hiệu quả.

Lời cảm ơn

Nhóm biên soạn trân trọng cảm ơn Quỹ IFFS, các cơ quan, đơn vị, chuyên gia và bà con ngư dân đã đồng hành, hỗ trợ trong quá trình thực hiện sổ tay. Quá trình thực hiện khó tránh khỏi những thiếu sót, rất mong tiếp tục nhận được ý kiến góp ý để hoàn thiện hơn.

TM. Nhóm tác giả
Trân trọng!

" Cùng VINATUNA hướng đến nghề cá bền vững, có trách nhiệm.

An toàn trên biển, cá đầy thuyền, lòng an vui "

4. Lời kết & Khuyến nghị an toàn

Điều làm việc trên biển mang tính chất đặc thù, mỗi thuyền viên luôn luôn phải trang bị đầy đủ kiến thức, kỹ năng để đảm bảo an toàn cho chính mình và tàu cá. Hi vọng những nội dung trong của sổ tay sẽ mang lại nhiều giá trị thiết thực, góp phần đảm bảo an toàn, nâng cao hiệu quả khai thác cho bà con ngư dân !

NHỮNG ĐIỀU NÊN LÀM

- Kiểm tra kỹ lưỡng máy móc, tàu thuyền trước mỗi chuyến biển.
- Hoạt động đúng quy định, có đầy đủ giấy tờ, hồ sơ.
- Chuẩn bị đầy đủ nhiên liệu, nhu yếu phẩm.
- Trang bị đầy đủ phương tiện an toàn.
- Mặc đầy đủ trang bị bảo hộ khi làm việc trên boong.
- Luôn luôn theo dõi thời tiết; hoạt động cùng tổ đội trên biển.
- Phải tập trung, cảnh giới cao độ khi đưa tàu hành trình trên biển.
- Đảm bảo đủ thời giờ nghỉ ngơi.

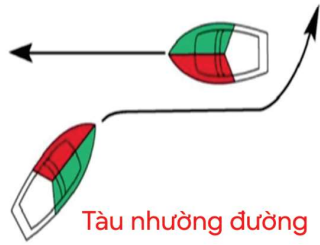
NHỮNG ĐIỀU KHÔNG NÊN LÀM

- Không được sử dụng rượu bia trên tàu.
- Không hút thuốc, bật lửa trong khoang máy, két dầu.
- Chủ quan, lơ là khi điều động tàu, thời tiết xấu.
- Mất cảnh giác khi dùng máy xay đá, máy tời.
- Hoạt động quá tốc độ, công suất an toàn máy tàu.

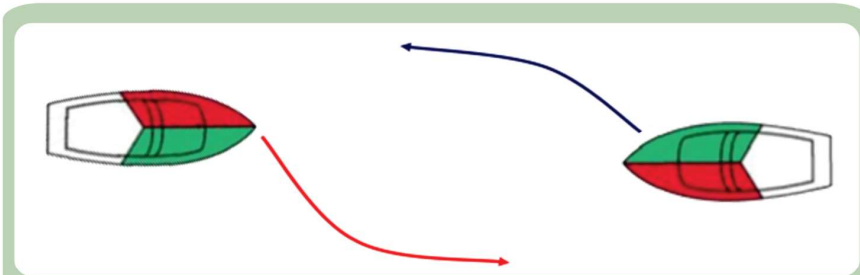
**CHÚC BÀ CON NGƯ DÂN VƯƠN KHƠI BẮM
BIỂN HIỆU QUẢ, AN TOÀN, CÁ ĐẦY KHOANG!**

3.3. Quy tắc tránh va trên biển

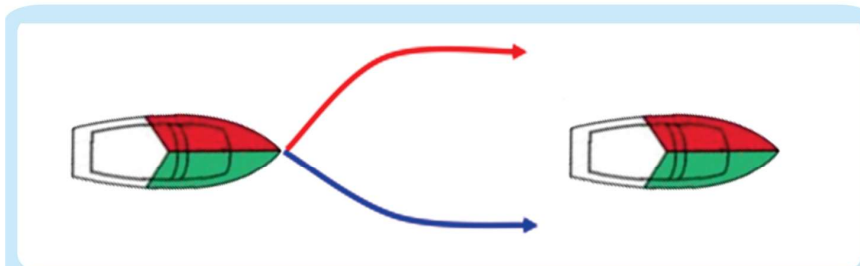

Khi 2 tàu cắt hướng nhau:

- Khi nhìn thấy tàu kia từ bên mạn phải của tàu mình thì phải nhường đường (nếu vào ban đêm, sẽ nhìn thấy đèn đỏ mạn phải và đèn cột).
- Tránh cắt mũi tàu khác.

Khi 2 tàu đi đối hướng nhau, mỗi tàu phải di chuyển sang bên phải của mình để tránh nhau bằng mạn trái.

Khi vượt, tàu vượt phải giữ nguyên hướng và tốc độ.

Mục lục

Trang

1. Đảm bảo an toàn cho người và tàu thuyền.....	3
1.1. Kiểm tra thiết bị trước mỗi chuyến biển.....	3
1.2. Các trang thiết bị cần thiết - khuyến nghị.....	4
1.3. Một số tình huống khẩn cấp trên biển.....	5
1.4. Theo dõi thời tiết biển.....	6
2. Quy trình ứng phó các tình huống khẩn cấp.....	7
2.1. Trong trường hợp thời tiết xấu.....	7
2.2. Liên lạc với Đài Thông tin Duyên hải.....	8
2.3. Hư hỏng động cơ.....	9
2.4. Hư hỏng vỏ tàu, nước tràn vào tàu.....	10
2.5. Cháy nổ, hỏa hoạn.....	11
2.5.1. Kiến thức cơ bản về chữa cháy.....	11
2.5.2. Phân loại bình chữa cháy.....	11
2.5.3. Cách sử dụng bình chữa cháy.....	12
2.5.4. Quy trình ứng phó cháy nổ, hỏa hoạn.....	12
2.6. Quy trình cứu người rơi xuống biển.....	13
2.7. Điều động tàu cứu người rơi xuống biển.....	14
3. Phòng ngừa đâm va trên biển.....	15
3.1. Trang bị đèn hành trình.....	15
3.2. Nhận biết dấu hiệu đèn.....	16
3.3. Quy tắc tránh va trên biển.....	17
4. Lời kết & Khuyến nghị an toàn.....	18

1. Đảm bảo an toàn cho người và tàu thuyền

1.1. Kiểm tra thiết bị trước mỗi chuyến biển

Trước khi ra khơi, tàu cá cần được kiểm tra và chuẩn bị đầy đủ trang thiết bị để bảo đảm chuyến biển an toàn, hiệu quả. Các hạng mục quan trọng như sau:

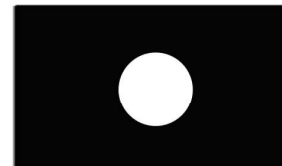
1. Vỏ tàu/máy tàu
2. Trang thiết bị hàng hải: La bàn, máy định vị, máy bộ đàm tầm gần, tầm xa, máy định dạng AIS, máy giám sát tàu cá.
3. Hệ thống điện, máy phát điện
4. Ngư cụ, lưới, máy tời
5. Phao cứu sinh, bình chữa cháy

3.2. Nhận biết dấu hiệu đèn

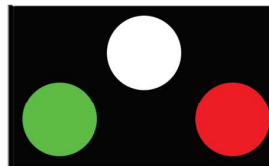
Vào ban đêm, khi nhìn thấy các nhóm đèn sẽ biết được hướng di chuyển của tàu khác. Người điều động tàu cần biết để nhận diện tình huống, có phương án điều động tàu tránh va phù hợp.

Tàu thuyền máy dưới 50m

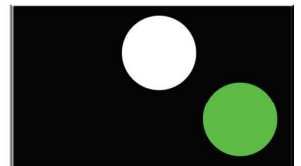
Nhìn từ phía sau

Nhìn từ phía trước

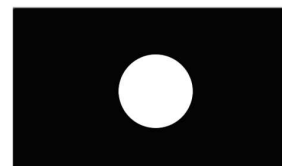

Nhìn từ bên phải

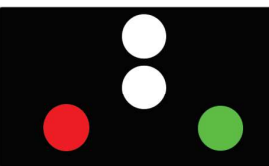

Tàu thuyền máy trên 50m

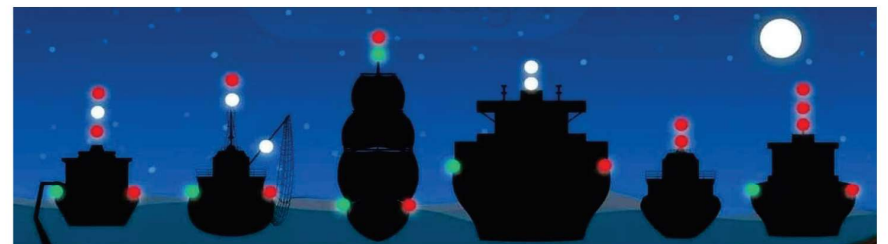
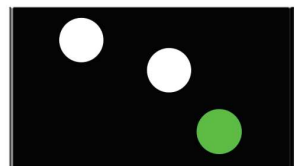
Nhìn từ phía sau

Nhìn từ phía trước

Nhìn từ bên phải

Tàu hạn chế
khả năng
điều động

Tàu
đánh cá

Tàu
thuyền
buồm

Tàu
thuyền
máy

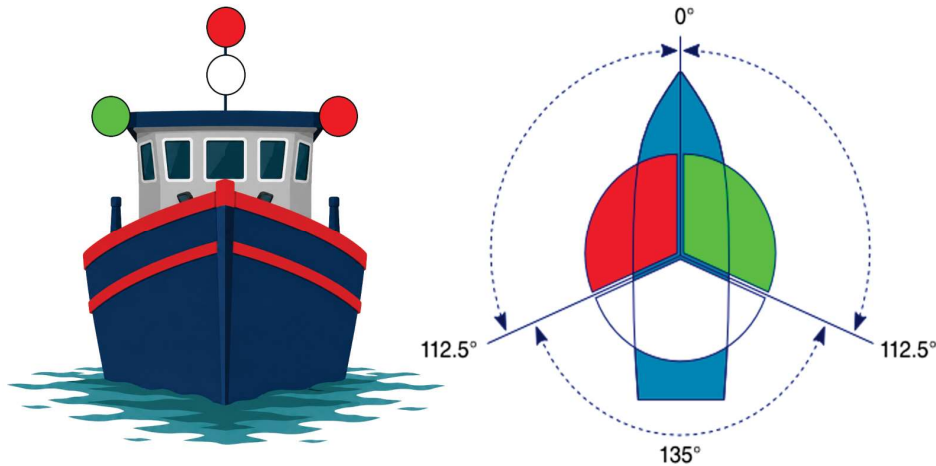
Tàu mất
khả năng
điều động

Tàu hạn
chế do
món nước

3. Phòng ngừa đâm va trên biển

3.1. Trang bị đèn hành trình

Theo quy định, tàu cá <50m hoạt động trên biển phải trang bị các loại đèn hành trình sau:

- 1 đèn mạn phải màu xanh;
- 1 đèn mạn trái màu đỏ;
- 1 đèn lái màu trắng;
- 1 đèn đỏ chiếu sáng khắp bốn phía đặt ở trên đỉnh cột;
- 1 đèn trắng chiếu sáng khắp bốn phía đặt dưới đèn đỏ.

- **Đảm bảo đèn đủ góc chiếu sáng**
- **Bật đèn từ khi mặt trời lặn đến khi mặt trời mọc**

1.2. Các trang thiết bị cần thiết - khuyến nghị

Máy đàm thoại: Trang bị đầy đủ radio tầm xa, tầm gần. Có thể trang bị thêm máy dự phòng.

Máy định vị, nhận dạng AIS: Có thể bổ sung thêm màn hình hải đồ, kết hợp nhận dạng AIS tránh va.

Bình chữa cháy: Trang bị đầy đủ số lượng. Định kỳ thay mới, kiểm tra tình trạng. Lắp đặt ở nơi thuận tiện để thao tác, sử dụng khi cần.

La bàn từ;
Máy giám sát tàu cá

Phao tròn, phao áo: Trang bị đầy đủ số lượng, chất lượng theo quy định. Đặt ở nơi thuận tiện, dễ thao tác, sử dụng khi cần.

Túi thuốc: Trang bị một số loại thuốc phổ biến, dụng cụ sơ cứu cơ bản.

1.3. Một số tình huống khẩn cấp trên biển

Khi hoạt động dài ngày trên biển, tình huống khẩn cấp xảy ra là điều không ai mong muốn. Tuy vậy, thuyền viên, người lao động nên trang bị kiến thức nhận biết, bình tĩnh xử lý để có thể giảm thiểu tối đa rủi ro, thiệt hại cho người và tàu cá.

Thời tiết xấu

Bão, áp thấp nhiệt đới, hoạt động khai thác sẽ rất nguy hiểm cho người, tàu cá.

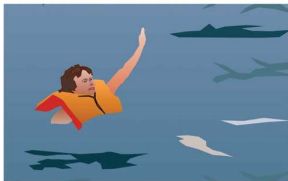
Đâm va, mắc cạn

Xảy ra khi người điều động thiếu kỹ năng hoặc trong tình huống hạn chế tầm nhìn, thời tiết xấu. Gây thiệt hại cho tàu cá, thuyền viên trên tàu.

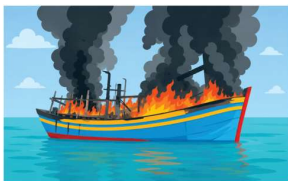
Hư hỏng động cơ, vỏ tàu

Làm tàu mất khả năng điều động. Vỏ tàu bị hỏng có thể gây phá nước, chìm tàu.

Tai nạn lao động, người rơi xuống biển

Xảy ra khi làm việc với máy khai thác, trên sàn boong trơn trượt.

Cháy nổ, hỏa hoạn

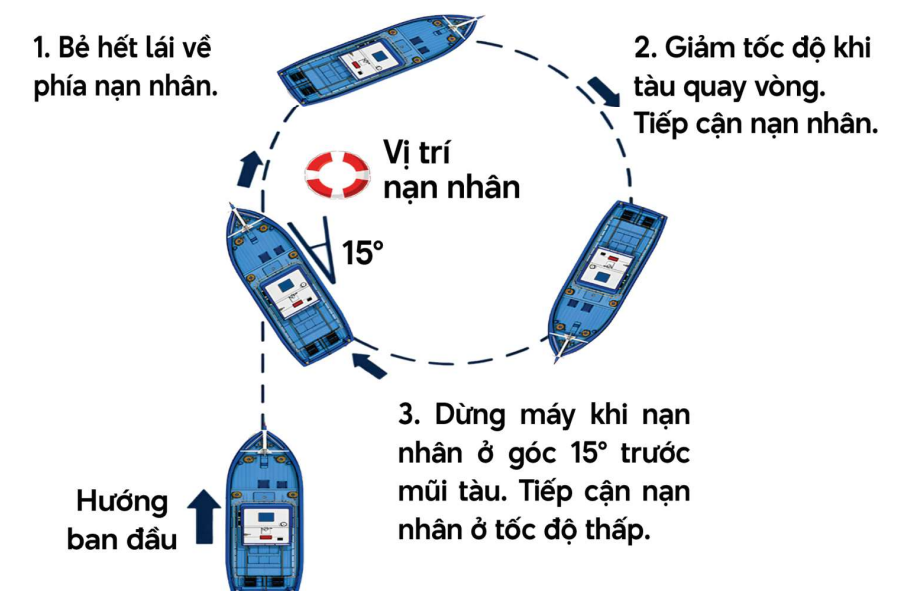
Do chập điện, rò rỉ nhiên liệu hoặc bất cẩn khi sinh hoạt, nấu ăn.

2.7. Điều động tàu cứu người rơi xuống biển

• Phương pháp quay vòng Uy-li-am-sơn (180°)

• Phương pháp quay vòng An-đơ-sơn (270°)

2.6. Quy trình cứu người rơi xuống biển

Khi phát hiện được người rơi xuống biển:

- Dừng ngay hoạt động khai thác, báo động toàn tàu.
- Ghi nhớ vị trí, thời điểm người rơi xuống biển.
- Duy trì tầm quan sát đối với nạn nhân.
- Bề lái về phía có người rơi xuống biển.
- Tiếp cận nạn nhân, ném phao tròn ở bên mạn, hoặc vật nổi đến vị trí nạn nhân.
- Đưa người lên tàu, tiến hành sơ cứu.

Khi không phát hiện được người rơi xuống biển:

- Nhấn vào nút "MOB" trên thiết bị GPS, nhận dạng AIS, đánh dấu vị trí người rơi xuống biển.
- Thông báo cho các tàu hoạt động lân cận, tổ đội hỗ trợ tìm kiếm nạn nhân.
- Báo cáo cơ quan chức năng, phát tin trên sóng radio đến Đài Thông tin Duyên hải, Trung tâm TKCN,...
- Thực hiện điều động tàu tìm kiếm nạn nhân.

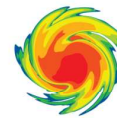

1.4. Theo dõi thời tiết biển

Tàu cá khai thác xa bờ luôn luôn phải quan tâm đến các yếu tố thời tiết biển, khí tượng hải văn. Trước khi xuất bến, thuyền trưởng cần thường xuyên theo dõi thời tiết để lên kế hoạch, đảm bảo an toàn tốt nhất cho suốt chuyến biển.

Bão, áp thấp nhiệt đới

Rất nguy hiểm, biển động mạnh, gió giật mạnh, tàu không thể hoạt động. Cần tìm nơi tránh trú.

Sóng, gió

Ở cấp độ 6 trở lên làm tàu lắc, gây nguy hiểm, khó khăn cho hoạt động khai thác, sinh hoạt của thuyền viên.

Mưa giông

Thường kèm gió giật, mưa lớn và sét. Khi làm việc cần chú ý boong trơn, chú ý đảm bảo an toàn điện.

Dòng chảy

Hướng, tốc độ dòng chảy ảnh hưởng tới điều động tàu và quá trình khai thác. Đôi khi gây thất lạc, trôi dạt ngư cụ.

Có thể theo dõi tin thời tiết ở đâu ?

Rất tiện lợi và dễ dàng, ngư dân có thể theo dõi thông tin thời tiết qua các kênh liên lạc sau:

- Đài TTDH: Kênh 7.906 kHz MF/HF; Kênh 16 VHF
- Trang tin tức Đài Khí tượng Thủy văn
- Ứng dụng trên điện thoại thông minh
- Liên lạc, trao đổi với các tàu bạn trên máy đàm thoại.

2. Quy trình ứng phó các tình huống khẩn cấp

2.1. Trong trường hợp thời tiết xấu

Khi gặp thời tiết xấu, gió bão, tàu thuyền phải đặt điều kiện an toàn lên cao nhất. Thực hiện quy trình an toàn theo các khuyến nghị sau:

- Trực canh 24/24h trên các tần số Đài TTDH, Trực ban Phòng chống bão lụt, Cơ quan Chức năng,...
- Giữ liên lạc, hoạt động cùng tổ đội trên biển để kịp thời hỗ trợ lẫn nhau.
- Tạm hoãn khai thác, tránh xa khu vực nguy hiểm, tìm nơi tránh trú an toàn.
- Tuân theo chỉ dẫn của Cơ quan chức năng.

*** Ghi nhớ vị trí, luồng vào nơi tránh trú để chủ động di chuyển khi cần.**

2.5.3. Cách sử dụng bình chữa cháy

Để sử dụng bình chữa cháy đúng cách, bà con ngư có thể tham khảo quy trình sau:

2.5.4. Quy trình ứng phó cháy nổ, hỏa hoạn

- Dừng ngay hoạt động khai thác.
- Báo động cho toàn tàu.
- Sử dụng bình chữa cháy, bơm nước để dập tắt đám cháy.

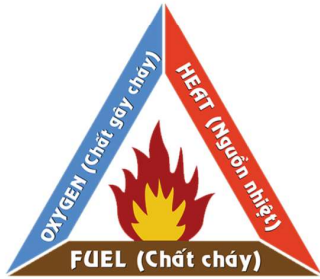
Nếu không thể khống chế ngọn lửa, buộc phải rời tàu:

- Liên hệ với cơ quan chức năng, tổ đội ở gần để hỗ trợ.
- Thuyền viên phải mặc áo phao, mang đầy đủ trang bị cứu sinh khi rời khỏi tàu.

2.5. Cháy nổ, hỏa hoạn

2.5.1. Kiến thức cơ bản về chữa cháy

Đám cháy hình thành khi có đủ chất cháy, oxy và nguồn nhiệt.

Về nguyên lý, để dập lửa cần phải loại bỏ 1 trong 3 yếu tố trên.

Trên mỗi tàu cá, cần phải trang bị đầy đủ trang thiết bị chữa cháy. Phải có ít nhất 1 bình bột ABC, bình CO₂, hoặc bình bọt.

Lưu ý: Thường xuyên kiểm tra tình trạng, áp suất, vỏ bình, hạn sử dụng. Đặt ở nơi thuận tiện sử dụng khi cần.

2.5.2. Phân loại bình chữa cháy

Bình bột ABC

- Có thể dùng cho hầu hết mọi đám cháy: Rắn, lỏng, khí.
- Phù hợp trên tàu.

Bình bột foam

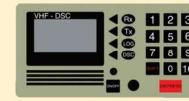
- Chữa cháy xăng dầu, khí hóa lỏng.
- Không nên dùng cho thiết bị điện.

Bình CO₂

- Chữa cháy điện.
- Không được cầm trực tiếp vào vòi phun khi sử dụng.

2.2. Liên lạc với Đài Thông tin Duyên hải

Khi cần liên lạc, hãy gọi tần số sau
Dải tần VHF: Kênh 16
Dải tần MF/HF đính kèm:

STT	TÊN ĐÀI TTDH	TẦN SỐ (kHz)	SỐ ĐIỆN THOẠI
1	Đài Móng Cái	8155	033. 388 6280
2	Đài Cửa Ông	8143	033. 386 5513
3	Đài Hòn Gai	8173	033. 382 6268
4	Đài Hải Phòng	8101/12359	031. 384 2066
5	Đài Thanh Hóa	7960	037. 386 2584
6	Đài Bến Thủy	7915	038. 395 1577
7	Đài Huế	8149	054. 385 6802
8	Đài Đà Nẵng	8125/12359	0511. 365 0177
9	Đài Quy Nhơn	7927	056. 389 1334
10	Đài Phú Yên	7966	057. 384 2681
11	Đài Nha Trang	8146/7975/8167/12359	058. 359 0639
12	Đài Cam Ranh	7948	058. 398 9181
13	Đài Phan Rang	7912	068. 383 9028
14	Đài Phan Thiết	7990	062. 383 3085
15	Đài Vũng Tàu	6230/8137	064. 381 1596
16	Đài Hồ Chí Minh	8104/12359	08. 3940 4581
17	Đài Cần Thơ	6227/8170/7981	0710. 384 1240
18	Đài Cà Mau	7969/7987	0780. 381 1507
19	Đài Kiên Giang	6224/8158/7978	077. 381 2603

- Trong điều kiện tốt, VHF có thể thu phát từ 20-60 hải lý; MF/HF có thể thu phát hơn 300 hải lý.
- Ngoài thông tin về thời tiết, ngư dân có thể liên lạc để gọi về bờ, nghe thông tin về dự báo ngư trường,...
- Tần số trực canh cấp cứu, khẩn cấp: **7903 kHz**
- Tần số phát thông tin an toàn: **7906 kHz; 16 và 18 VHF**

2.3. Hư hỏng động cơ

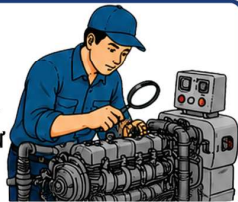

Các sự cố động cơ thường gặp như hỏng tay lái, chân vịt, động cơ không thể khởi động,... có thể làm tàu mất khả năng điều động, phải thả trôi nếu không khắc phục được trên biển.

Đây là các tình huống xảy ra khá phổ biến trên tàu cá. Khi xảy ra vấn đề, hãy bình tĩnh kiểm tra, khắc phục theo các bước sau:

1 Kiểm tra, xác định nguyên nhân

- Tắt máy, thả trôi.
- Kiểm tra các bộ phận nghi ngờ hư hỏng.
- Xác định nguyên nhân, bộ phận bị hư hỏng để có biện pháp khắc phục.

2 Khắc phục hư hỏng

- Sửa chữa, thay thế linh kiện nếu có.
- Tạm thời khắc phục cho tàu hoạt động khi đảm bảo an toàn.
- Kiểm tra, sửa chữa toàn diện khi tàu về bến.

3 Nếu không thể khắc phục

- Thả neo dù, hạn chế tàu trôi dạt.
- Liên hệ cơ quan chức năng, lực lượng cứu hộ, cứu nạn để được hỗ trợ, lai dắt về bờ, nơi tránh trú an toàn.
- Thông báo cho các tàu cùng tổ đội, tàu hoạt động gần khu vực để kịp thời hỗ trợ, lai dắt.

2.4. Hư hỏng vỏ tàu, nước tràn vào tàu

Để ứng phó, khắc phục khi tàu bị nước tràn vào, mỗi tàu cần phải trang bị máy bơm hút nước, xô hoặc gàu tát nước, nệm gỗ, bộ dụng cụ sửa chữa (búa, kềm, cờ lê,...), đèn pin.

Quy trình ứng phó:

- Cần phải giữ bình tĩnh, thuyền trưởng ngay lập tức thông báo cho toàn bộ thuyền viên trên tàu.
- Nhanh chóng phát hiện vị trí, kích thước chỗ hư hỏng.
- Dùng các nút gỗ, nệm để bịt kín lỗ thủng. Sử dụng bơm hút nước ra khỏi tàu. Nếu khắc phục được, nhanh chóng cho tàu về bờ, nơi tránh trú để sửa chữa.

• Nếu không khắc phục được, buộc phải rời bỏ tàu, hãy liên hệ với cơ quan chức năng, tổ đội ở gần để kịp thời hỗ trợ.

• Khi rời bỏ tàu, thuyền viên phải mặc, trang bị đầy đủ trang bị cứu sinh.